

Voinești sînt convingătoare și întemeiate, în schimb argumentele lui Łukasik referitoare la apropierea dintre romanele istorice *Prin foc și sabie* și *Neamul Șoimăreștilor* ridică discuții. Fără a căuta să înlăturăm posibilitatea unei legături de filiație între Sadoveanu și scriitorul polonez, totuși stabilirea unor paralele atît de apropiate și de categorice între cele două opere, așa cum încearcă St. Łukasik, ne apare forțată.

Se argumentează că romanul lui Sadoveanu se aseamănă încă de la prima frază cu începutul romanului *Prin foc și sabie*; că descrierile de natură au trăsături comune, datorită faptului că cele două acțiuni ale povestirilor se petrec pe terenuri învecinate; că motivul răpirii Magdei corespunde motivului răpirii Elenei de cazăc Bohun și că deci, și într-un caz și în altul, în centrul intrigii se află o femeie; în sfîrșit, se face aserțiunea că figura lui Tudor, înconjurat de prietenii săi de arme (trei la număr, ca și în *Prin foc și sabie*) l-ar avea ca model pe Skrzetuski.

Să încercăm pe rînd rezistența acestor argumente.

„În anul Mîntuitorului 1612, pe cînd înfloresc teii, singurătățile Prutului, la cotitura care se cheamă Cornul-lui-Sas, vuiau de furtuna războiului.

Încă din zorii zilei se mișcase pe deasupra Popricanilor Ștefan Tomșa, cu oastea lui amestecată. Iar din susul apei, vestitul șleahic Potocki și Constantin Vodă Movilă grăbeau cu leșii și cu cazacii lor și cu puțină oaste de țară.

Tomșa era nerăbdător...”

Acesta este începutul primului capitol din *Neamul Șoimăreștilor*, intitulat *La Cornul-lui-Sas*, după care se intră în acțiunea propriu-zisă. Cu totul altfel este concepută introducerea în romanul lui Sienkiewicz. Pe patru pagini se vorbește de semne cerești și pămîntești care anunță războiul:

„Anul 1647 a fost un an plin de minuni; pe cer și pe pămînt s-au arătat multe semne prevestitoare de întimplări și nenorociri neobișnuite”.

Faptul că amîndoi scriitorii încep cu indicarea anului nu trebuie să ne mire, căci acesta este stilul cronicilor, din care s-au inspirat și unul și altul. Dar, chiar de la început („... pe cînd înfloresc teii, singurătățile Prutului...” „... Încă din zorii zilei se mișcase pe deasupra Popricanilor, Ștefan Tomșa, cu oastea lui amestecată...”), Sadoveanu se deosebește structural de Henryk Sienkiewicz. Se simte, ca o dominantă a creației scriitorului român, marele ei suflu liric, în timp ce creația lui Sienkiewicz, este caracterizată prin epicul energic, fără distanțe între scriitor și imaginea creată de el.

Ținînd seama de faptul că cei doi scriitori sînt temperamental deosebiți, este greu de vorbit despre o atmosferă comună operelor lor. Sienkiewicz, crescut și format în tradițiile unei familii care din tată în fiu serviseră zeului Marte, el însuși visase în copilărie să devină un destoinic cavaler și să dobîndească slava pe cîmpul de luptă. Eroii săi, întrupări ale acestor visuri, sînt antrenați mereu în întimplări neprevăzute, au exteriorizări energice, sînt mai apropiați de eroii lui Dumas (fără spectaculosul situațiilor acestuia) ai lui Walter Scott. Sienkiewicz este un neobosit inventator de acțiune. Sadoveanu, dimpotrivă, se face simțit ca un comentator liric prin excelență. Acțiunea romanului său curge ca un rîu liniștit printre peisajele de poveste ale Moldovei.